

Statsvetenskapliga förbundet fyller 40 år och det vill vi fira genom att ge ut ett specialnummer av *Statsvetenskaplig Tidskrift*.¹ Idén väcktes i förbundsstyrelsen under senhösten 2007 och fick sedan en mer fast form under de efterföljande månaderna; att tidskriftsredaktionen och Fahlbeckska stiftelsen² tidigt ställde sig välvilliga till hela projektet var avgörande för det fortsatta arbetet. En redaktionskommitté med medlemmar från styrelsen var behjälplig i början,³ men efterhand tog de två redaktörerna över huvudansvaret samtidigt som ambitionsnivån växte. De ursprungliga ramarna för jubileumsvolymen sprängdes tidigt och slutresultatet blev en bok på över 600 sidor.

Vi som redaktörer hoppas naturligtvis att boken skall vara till både nytta och nöje. Nyttan därför att den täcker ett brett spektrum av statsvetenskapens många olika sidor; nöjet därför att de många uppsatserna, drygt ett fyrtiotal, är personligt hållna och skrivna med både udd, humor och distans. Några kapitel är korta, andra långa; några är starkt referensbaserade, andra inte. Endast ett fåtal av författarna har hållit sig till de ursprungliga ramarna. Det gäller såväl deadlines som omfång. I det avseendet skiljer sig inte detta bokprojekt från andra. Samtidigt är det aningen vanskligt att framställa en festskrift av det här slaget eftersom festföremålet inte så lätt låter sig fångas in och definieras. Oss veterligt är det inte fråga om en vanlig genre, varken i vårt eget ämne eller i våra granndiscipliner. Vad vi däremot vet är att det amerikanska statsvetarförbundet APSA vid ett par tillfällen har sammanställt volymer liknande denna, men då med ambitionen att utifrån ett mer precist och tematiskt styrt upplägg försöka fånga ämnets innebörd, eller ”The State of the Art”. Ett exempel är den tusensidiga volym som gavs ut för knappt ett decennium sedan, i samband med APSA:s nittioåttonde årsmöte i Boston (Katznelson & Milner 2002).⁴

Varje universitetsämne verkar ha starkt utvecklade narcissistiska drag. Att betrakta sig själv, ibland genom andras blick, är därför inget ovanligt. Detta är heller inte första gången som svensk statsvetenskap kommenterats och beskrivits mer eller mindre utförligt. Förutom de mer omfattande utvärderingar som ett par gånger genomförts i HSFR:s/Vetenskapsrådets regi har ämnesföreträdare eller kolleger från de nordiska länderna eller

från andra samhällsvetenskapliga ämnen som nationalekonomi, företagsekonomi, sociologi, historia och geografi vid några tillfällen, framför allt under 1980- och 1990-talen, i kortform gett sin syn på svensk statsvetenskap i förbundets tidskrift *Politologen*⁵ eller i *Statsvetenskaplig Tidskrift*.⁶ Ämnet har också nyligen granskats i en idéhistorisk avhandling från Göteborg (Nilsson 2009). Även ledande ämnesföreträdare har under årens lopp skärskådat den egna disciplinen och dess utveckling (se t.ex. Ruin 1978, 2003 och Goldmann 2005).

Även om de enskilda bidragen i denna jubileumsskrift naturligtvis talar för sig själva och därför också kan läsas ett och ett, ger de, i sin totalitet, en bra bild av hur kontrast- och nyansrikt ämnet är, och därmed också av hur *olika* vi som statsvetare värderar och uppfattar vår profession. Delvis ligger det i uppdragets natur – vi har lagt ut beställningar till de enskilda författarna – men självklart också i hur skribenterna valt att angripa sin uppgift och i deras allmänna värdering och vetenskapssyn. Arbetssätten har också skiftat. Några beskriver ämnet genom personliga bildningsresor; andra försöker fånga de långa linjerna genom att summera en subdisciplin eller specialitets utveckling eller genom att ta spjörn mot den ”gängse” vetenskapliga traditionen. Åter andra argumenterar ihärdigt för satsningar på nya och radikala eller helt enkelt försummade forskningsinriktningar, eller för varför de etablerade genrerna fortfarande har ett berättigande, låt vara under förutsättning att nya frågor och teman inkluderas. Några skribenter omtolkar och nyanserar klassiska metoddoktriner; andra tar tydligt ställning för mer omfattande samarbete över disciplingränserna, t.ex. i större, internationella konstellationer. Inte så få ställer sig frågan om statsvetare är – och bör vara – intresserade av normativa frågor, och i så fall på vilket sätt.

Resultatet tycker vi har blivit lyckat: uppsatserna är inte bara en serie monologer, utan är i sig själva ett uttryck för ämnets alltmer mångskiftande – och samtidigt expansiva – karaktär, en utveckling som vi allt tydligare kunna bevittna de senaste årtiondena. Sammantaget utgör de olika bidragen en rik väv av skiftande uppfattningar och infallsvinklar och ger en stimulerande – och provocerande – bild av ämnet såsom det framträder i dag. Dessutom finns där, jubileumssyran till trots, inte bara ensidig optimism utan också tydliga stråk av uppfriskande (själv-)kritik.

Glädjande nog har i princip alla som tillfrågats ställt upp direkt och utan reservationer. De som avböjt har haft goda skäl. Som redaktörer hade vi som utgångspunkt att både yngre och mer erfarna forskare skulle engageras, men också att våra olika universitet och högskolor var någorlunda

väl representerade, att ämnesbredden kom ordentligt till sin rätt, och att kvinnornas intåg i ämnet återspeglades i sammansättningen av författare. Vi ville också få med de utomstående perspektiv, såsom de artikuleras av framträdande representanter för några av våra grannämnen eller från några av våra nordiska grannländer, men också av företrädare för media. Till en del har vi lyckats med allt detta; men det faktum att ett tiotal av de planerade bidragen inte kunnat materialiseras gör att vi tvingats tumma en del på våra ursprungliga principer. Detta beklagar vi naturligtvis, men å andra sidan hade den redan (för) tjocka boken då blivit ännu omfångsrikare! Och de ämnen som inte ryms i denna volym har en självklar plats i en kommande jubileumsskrift, lagom till halvsekelfrandet 2020.⁷

Magnus Jerneck & Björn Badersten

Lund i augusti 2010

Noter

- 1 25-årsjubiléet uppmärksammades i samband med årsmötet 1995 i Sigtuna; Olof Ruins festtal återges i *Politologen* (Ruin 1995).
- 2 Fahlbeckska stiftelsen i Lund, huvudmannen för *Statsvetenskaplig Tidskrift*, har finansierat hela jubileumsprojektet. Vi vill i detta sammanhang också rikta ett varmt och stort tack till personalen på grafiska designbyrån Sven Eighteen i Malmö och Media-Tryck i Lund för stor lyhördhet och flexibilitet under hela arbetsprocessen, inte minst i den hektiska slutfasen!
- 3 Redaktionskommittén bestod av Helena Stensöta, Marie-Louise von Bergmann Winberg, Jan Olsson och Magnus Jerneck, med Björn Badersten, tillika tidskriftens redaktionssekreterare, som adjungerad ledamot.
- 4 Tidigare stora APSA-satsningar på att karakterisera ämnet är Finifter 1983 och 1993. Se t.ex. annonsen i *Politologen* 3/1993:47! Ett annat och mer populärvetenskapligt sätt att markera statsvetenskapens mångfald kom till uttryck i den föreläsningsserie statsvetarna i Oslo höll för allmänheten våren 2000, för att markera det nya millenniet och dess politiska utmaningar (Baldersheim m.fl. 2001).
- 5 Se följande nummer av *Politologen*: 2/1983; 1/1984; 2/1987; 1/1988; 2/1988; 1/1989; 2/1989; 1-2/1990; 3/1993; 2/1995; 3/1995; 1/1996; 1998 samt hösten 2002. När det gäller större granskningar, se Eliassen & Pedersen 1984 och Swedish Research in Political Science 2002.
- 6 Se t.ex. *Statsvetenskaplig Tidskrift* 111(2).

- 7 Förhoppningen är att unga svenska statsvetare i sina avhandlingsarbeten då också uppmärksammat frågor, som tidigare generationer försummat. Se Leif Johanssons tankeväckande analys i denna skrift av titlarna på svenska doktorsavhandlingar i statsvetenskap 1890–2009 och hans genomgång av centrala företeelser och begrepp, som förvånande nog lyser med sin frånvaro i våra avhandlingstitlar, och som därför troligtvis också försummats i forskningen (se även Johansson 2010).

Referenser

- BALDERSHEIM, HARALD, HAGTVET, BERNT & HEIDAR, KNUT (red), 2001. *Statsvitenskapelige utsyn. Politiske tema och tankemåter i en oppbruddstid*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS - Norwegian Academic Press.
- ELIASSEN, KJELL A. & PEDERSEN, MOGENS N., 1984. ”Några reflektioner om svensk statsvetenskap”, *Politologen* 1/1984, s 9–15.
- FINIFTER, ADA W. (red), 1983. *Political Science. The State of the Discipline*. Washington, D.C.: American Political Science Association.
- FINIFTER, ADA W. (red), 1993. *Political Science. The State of the Discipline II*. Washington, D.C.: American Political Science Association.
- GOLDMANN, KJELL, 2005. *Statsvetenskap som yrke*. Lund: Studentlitteratur.
- JOHANSSON, LEIF, 2010. ”Förteckning över svenska doktorsavhandlingar i statsvetenskap 1890-2009”, *Statsvetenskaplig Tidskrift* 112(3), s 325–363.
- KATZNELSON, IRA & MILNER, HELEN V. (red), 2002. *Political Science: The State of the Discipline*. New York/London and Washington, D.C.: W. W. Norton and American Political Science Association.
- NILSSON, RANGNAR, 2009. *God vetenskap – hur forskares vetenskapsuppfattningar uttryckta i sakkunnigutlåtanden förändras i tre skilda discipliner*. Gothenburg Studies in the History of Science and Ideas 21.
Politologen, skilda nummer.
- RUIN, OLOF, 1978. *Svensk statskunskap 1960-1975*. Forskningsrapport 1978:1. Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.
- RUIN, OLOF, 1995. ”Varför ett förbund?”, *Politologen* 3/1995, s 60–68.
- RUIN, OLOF, 2003. ”Political Science on the Periphery: Sweden”, *Annual Review of Political Science* 6, s 41–54.
Statsvetenskaplig Tidskrift, skilda nummer.
- Swedish Research in Political Science: An Evaluation*, 2002. Stockholm: Vetenskapsrådet.